

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
1.2. Facultatea	Facultatea de Istorie și Filosofie
1.3. Departamentul	Istorie Medievală, Premodernă și Istoria Artei
1.4. Domeniul de studii	Istorie
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii/ Calificarea	Istoria artei

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei				Istoria artei în România I – Ev mediu și Renaștere	
2.2. Titularul activităților de curs				Lector dr. Elena Firea	
2.3. Titularul activităților de seminar				Lector dr. Elena Firea	
2.4. Anul de studiu	II	2.5. Semestrul	II	2.6. Tipul de evaluare	Examen

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Nr. de ore pe săptămână	5	Din care 3.2. curs	2	Din care 3.3. seminar/ laborator	3
3.2. Numărul de credite					4
Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)					
3.1 Număr de ore pe săptămână	5	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	3
3.4 Total ore din planul de învățământ	70	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	42
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiu după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					10
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					10
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					5
Tutoriat					2
Examinări					3
Alte activități:					

3.7 Total ore studiu individual	30		
3.8 Total ore pe semestru	70		
3.9 Numărul de credite	4		

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	<ul style="list-style-type: none"> • Nu este cazul
4.2. de competențe	<ul style="list-style-type: none"> • Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	<ul style="list-style-type: none"> • Pentru desfășurarea cursului sunt necesare conexiune internet și proiecție prin ecran/tablă inteligentă
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	<ul style="list-style-type: none"> • Pentru desfășurarea seminarului sunt necesare conexiune internet și proiecție prin ecran/tablă inteligentă

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentarea orală și scrisă, în limba programului de studii și/sau într-o limbă de circulație internațională, a cunoștințelor de specialitate. • Utilizarea adecvată a limbajului de specialitate specific istoriei artei, a termenilor tehnici și a conceptelor de bază din domeniul istoriei artei. • Familiarizarea cu terminologia și metodele specifice studierii artei medievale și renascentiste și cu literatura de specialitate aferentă. • Capacitatea de analiză a documentului vizual, corelat cu alte tipuri de surse; • Spirit critic
Competențe Transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Îndeplinirea la termen, riguroasă și responsabilă, în condiții de eficiență și eficacitate, a sarcinilor profesionale, cu respectarea principiilor eticii activității științifice, aplicarea riguroasă a regulilor de citare și respingerea plagiatului. • Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup și de muncă eficientă în echipă, cu asumarea de roluri diverse. • Căutarea, identificarea și utilizarea unor metode și tehnici eficiente de învățare, conștientizarea motivațiilor extrinseci și intrinseci ale învățării continue. • Etica profesională

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Cursul propune aprofundarea fenomenelor artistice care s-au afirmat și succedat pe teritoriul de azi al României în perioada cuprinsă aproximativ între sec. al IV-lea și al XVII-lea (de la finalul antichității și până la sfârșitul Renașterii). Abordarea este diacronică și teritorială, urmărind să sublinieze specificul local, dar și conexiunile dintre cele trei provincii: Transilvania, Țara Românească și Moldova. De asemenea, cursul subliniază legăturile cu artele artistice și de civilizație mai largi, atât vest-europene (cu stilurile romanice, gotice, renascentiste) cât și răsăritene (bizantine și post-bizantine). Principalul obiectiv al cursului este acela de a releva specificul creației artistice locale în context european.
7.2 Obiective specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Familiarizarea cu un repertoriu de opere (de la monumente de arhitectură și până la obiecte de artă decorativă) create într-o pluralitate de stiluri specifice artei medievale și renascentiste • Dobândirea deprinderilor de a observa și analiza din punct de vedere

	<p>vizual monumentele medievale și renaștentiste de pe teritoriul României</p> <ul style="list-style-type: none"> • Descrierea acestora cu un limbaj de specialitate adecvat, capacitatea de a analiza comparativ operele studiate cu altele (mai mult sau mai puțin asemănătoare) și plasarea lor în contexte (artistice, culturale și de civilizație) mai largi.
--	---

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Introducere în istoria artei medievale din România	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
2. Artă la Dunărea de Jos. „Mileniul întunecat” (sec. IV – sec. XII)	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
3. Artă romanică în Transilvania. Premisele artei gotice (sec. XI-XIII)	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
4. Arhitectura gotică în Transilvania (sec. XIV-XV)	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
5. Sculptura și pictura gotică în Transilvania	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
6. Artă medievală în Țara Românească – arhitectură, pictură, arte decorative (sec. XIV-XVII)	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
7. Artă medievală în Moldova – arhitectură, pictură, arte decorative (sec. XIV-XVII)	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
8. Pictura murală medievală în Țările Române. Programe iconografice (I): pictura interioară	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
9. Pictura murală medievală în Țările Române. Programe iconografice (II): pictura interioară	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
10. Reflexe laice în pictura religioasă din	Prelegere participativă,	

Țările Române. Portretele votive	expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
11. Arta Renașterii în Transilvania – Sec. XVI-XVII (I)	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
12. Arta Renașterii în Transilvania – Sec. XVI-XVII (II)	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
13. Arta medievală pe teritoriul României – o încercare de sinteză	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
<p>Bibliografie orientativă curs: *** <i>Arta din România. Din preistorie în contemporaneitate</i>, vol. I, București – Cluj-Napoca: Editura Academiei Române, Editura Mega, 2018. *** <i>Istoria artelor plastice în România</i>, vol. I, București: Ed. Meridiane, 1968. *** <i>Mănăstirile Olteniei. Artă și spiritualitate</i>, Iustin Marchiș (coord.), text Elisabeta Negrău, Vald Bedros, Institutului Cultural Român, 2014. Drăguț, Vasile, <i>Arta gotică în România</i>, Editura Meridiane, București, 1979. Jenei, Dana, <i>Pictura murală gotică din Transilvania</i>, București: Ed. Noi Media Print, 2007. Moisescu, Cristian, <i>Arhitectura românească veche</i>, I, București: Ed. Meridiane, 2002. yén G., Sebestyén V., <i>Arhitectura Renașterii în Transilvania</i>, București, 1963. Sinigalia, Tereza, Boldura, Oliviu, <i>Monumente medievale din Bucovina</i>, București: Editura ACS, 2010. Theodorescu, Răzvan, <i>Un mileniu de artă la Dunărea de Jos (400-1400)</i>, ed. a 2-a, București: Ed. Gramar, 2002. Vătășianu, Virgil, <i>Istoria artei feudale în Țările Române</i>, Editura Academiei, București, 1959.</p>		
8.2 Seminar/laborator	Metode de predare	Observații
1. Introducere în istoria artei medievale în Țările Române. Prezentarea tematicii de seminar și a metodelor de evaluare. Discutarea și împărțirea temelor pentru referate	Expunerea subiectelor ce urmează a fi discutate, dialogul, prezentarea generală a studiilor de caz	
2. Arta creștină la Dunărea de Jos. „Mileniul întunecat” - studii de caz: Tezaurul de la Sânicolau Mare; Bazilica de la Niculițel; Complexul rupestre de la Basarabi	Expunerea individuală a referatelor, dezbateră, dialogul, discutarea altor studii de caz	
3. Romanic și gotic timpuriu în Transilvania – studii de caz: Catedrala de la Alba Iulia - între Romanic și Gotic; Bazilicile romanice (Acâș, Herina, Csnădioara, Cincu); Ordinul	Expunerea individuală a referatelor, dezbateră, dialogul, discutarea altor studii de caz	

cistercian și mănăstirea Cârța; Biserici și ctitorii din Țara Hațegului (Sântămărie Orlea, Strei, Streisângeorgiu, Densuș)		
4. Arhitectură și liturghie în Goticul transilvan – studii de caz: Marile biserici parohiale urbane (Sibiu, Brașov, Cluj, Sebeș, Sighișoara, Mediaș); Ordinele mendicante (franciscani, dominicani) și conventurile lor (Cluj, Sebeș, Sighișoara, Sibiu, Brașov); Bisericile fortificate săsești și secuiești (Prejmer, Biertan, Saschiz, Dârjiu etc.); Capele gotice din Transilvania	Expunerea individuală a referatelor, dezbateră, dialogul, discutarea altor studii de caz	
5. Sculptura și pictura gotică în Transilvania – studii de caz: Sculptura <i>Pieta</i> din Sibiu; Ansamblurile murale cu ciclul <i>Legendei Sf. Ladislau</i> ; Pictura lui Johannes de Rozenaw de la Sibiu; Polipticul <i>Fecioarei</i> de la Biertan; Pictura murală cu <i>Fecioara Maria cu Pruncul între sfințele Ecaterina și Barbara</i> (Biserica Neagră, Brașov)	Expunerea individuală a referatelor, dezbateră, dialogul, discutarea altor studii de caz	
6. Arta medievală din Țara Românească - studii de caz: Mănăstirea Cozia - ctitoria lui Mircea cel Bătrân (sec. XIV); Icoana <i>Luarea de pe cruce a lui Hristos</i> – sec. XVI; Monumente de artă brâncovenească (Hurezi, Surpatele, Polovragi);	Expunere individuală a referatelor, dezbateră, dialogul, discutarea altor studii de caz	
7. Arta medievală în Moldova – studii de caz: Biserica Sf. Nicolae din Rădăuți, arhitectură și pictură (sec. XIV-XV); Biserica Pogorârea Sfântului Duh a mănăstirii Dragomirna, arhitectură și pictură (XVII); Racla din argint aurit a Sf. Ioan cel Nou de la Suceava (sec. XV); Miniaturile manuscriselor de la Dragomirna (sec. XVII)	Expunere individuală a referatelor, dezbateră, dialogul, discutarea altor studii de caz	
8. Programe iconografice (I). Pictura interioară – studii de caz: Biserica Sf. Nicolae Domnesc de la Curtea de Argeș (sec. XIV); Biserica <i>Înălțarea Crucii</i> din Pătrăuți (sec. XV); Biserica <i>Sf. Nicolae</i> a mănăstirii Probota (sec. XVI)	Expunere individuală a referatelor, dezbateră, dialogul, discutarea altor studii de caz	
9. Programe iconografice (II). Pictura exterioară – studii de caz: Biserica <i>Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul</i>	Expunere individuală a referatelor, dezbateră, dialogul, discutarea	

din Arbore (sec. XVI); Biserica <i>Sf. Gheorghe</i> a mănăstirii Voroneț (sec. XV-XVI); Biserica <i>Adormirea Maicii Domnului</i> a mănăstirii Humor (sec. XVI); Biserica <i>Învierea Domnului</i> a mănăstirii Sucevița (sec. XVI)	altor studii de caz	
10. Portrete votive în arta medievală românească – reprezentare și semnificații. Studii de caz: Portrete de familie ale lui Neagoe Basarab; Portretele lui Ștefan cel Mare în arta epocii sale (pictură, miniatură, broderie); Portretele votive ale lui Petru Rareș	Expunere individuală a referatelor, dezbateră, dialogul, discutarea altor studii de caz	
11. Artă Renașterii în Transilvania (I) – studii de caz: Capela Lázó din Alba Iulia; Adrianus Wolphard, patron al artei renascentiste; Orașul Cluj în Renaștere; Orașul Bistrița în Renaștere	Expunere individuală a referatelor, dezbateră, dialogul, discutarea altor studii de caz	
12. Artă Renașterii în Transilvania (II) – studii de caz: Retablul <i>Sfintelor Neamuri</i> de la Copșa Mare; Polipticul din Sebeș; Pictorul Vincencius din Sibiu; Polipticul <i>Sfintei Cruci</i> de la Sibiu (1519) și Simon Pictor; Portretul judeului Lucas Hirscher de Gregorius Pictor	Expunere individuală a referatelor, dezbateră, dialogul, discutarea altor studii de caz	
13. Artă medievală pe teritoriul României, între Occident și Răsărit – o încercare de sinteză	Expunere, dezbateră, concluzii finale.	
<p>Bibliografie selectivă seminar: *** <i>Repertoriul monumentelor și obiectelor de artă din timpul lui Ștefan cel Mare</i>, București: Ed. Academiei, 1958. *** <i>Repertoriul picturilor murale brâncovenești. I. Județul Vâlcea</i>, Corina Popa, Ioana Iancovescu, Vlad Bedros, Elisabeta Negrău, București: Ed. UNArte, 2008. *** <i>Restoration of the Probota Monastery, UNESCO 1997 - 2001</i>, Helsinki: Metaneira Publishing, 2002. Balș, Gheorghe, <i>Bisericile lui Ștefan cel Mare</i>, în „Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice”, 1925 Drăguț, Vasile (coord.), <i>Pagini de veche artă românească</i>, vol. I – IV, București, 1970 – 1981. Efremov, Alexandru, <i>Icoane românești</i>, Ed. Meridiane, București, 2002. Entz Géza, <i>Erdély építészet a 14-16 században</i>, Cluj, 1996. Fabini, Hermann, <i>Universul cetăților bisericești din Transilvania</i>, Sibiu, 2009. Firea, Ciprian, <i>Polipticele medievale din Transilvania: artă, liturghie, patronaj</i>, Cluj-Napoca: Ed. Mega, 2016. Firea, Ciprian; Pop, Saveta, <i>Pictorii Transilvaniei medievale (cca 1300-1600). Un dicționar</i>, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2021.</p>		

Jenei, Dana, *Goticul în Transilvania. Pictura (c. 1300–1500)*, București, 2016.
 Kovács András (coord.), *Clujul Renascentist*, Cluj: Ideea Print, Gloria, 2008.
 Mohanu, Dan, *Arheologia picturilor murale de la Biserica Sf. Nicolae Domnesc de la Curtea de Argeș*, București: Editura A.R.A., 2011.
 Năstăsioiu Dragoș, Mihály Ferenc, Kiss Lóránd, *Monumente medievale de pe Valea Târnavelor*, București, ACS, 2018.
 Prioteasa, Elena Dana, *Medieval Wall Paintings in Transylvanian Orthodox Churches: Iconographic Subjects in Historical Context*, București-Cluj-Napoca: Ed. Academiei Române, Ed. Mega, 2016.
 Salontai, Mihaela Sanda, *Mănăstiri dominicane din Transilvania*, Cluj-Napoca: Ed. Nereamia, 2002.
 Sarkadi-Nagy Emese, *Local Workshops – Foreign Connections. Late Medieval Altarpieces from Transylvania*, Studia Jagellonica Lipsiensia, Band 9, Jan Thorbecke Verlag, Ostfildern, 2012.
 Theodorescu, Răzvan, *Bizanț, Balcani, Occident. La începuturile culturii medievale românești (secolele X-XIV)*, București. Ed. Academiei, 1974.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

- Cunoștințele, abilitățile și competențele acumulate în cadrul acestei discipline constituie o bază necesară în toate activitățile legate de cunoașterea, protejarea și valorificarea patrimoniului cultural.

10. Evaluare

Tip de activitate	10.1. Criterii de evaluare	10.2. Metode de evaluare	10.3. Pondere din nota finală
10.4. Curs	Examen	Oral	60%
10.5. Seminar/ laborator	- Prezentarea proiect în cadrul seminarului - Redactarea unui referat cu bibliografie și aparat critic	Colocviu	20% 20%
10.6. Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Minim 75% prezență la seminar ▪ Nota 5 (cinci) la examinarea orală, constând în recunoașterea, descrierea și contextualizarea corectă a celor mai importante monumente și ansambluri picturale din perioada studiată. 			

Data completării:

Semnătura titularului de curs:

Semnătura titularului de seminar:

Data avizării în catedră

Semnătura Șefului de departament/ catedră

.....